

**VEGYIPAR ISMERETEK
EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA
JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ
A MINTAFELADATOKHOZ**

1. feladat

8 pont

A mérőműszerek felépítése

A mérőműszer mely részére vonatkozik az alábbi állítás?

Írja az állítás utáni kipontozott helyre a műszerrész betűjelét!

A jelátalakító

B jeltovábbító

C információt közlő rész

D érzékelő

1. Ez lehet egy impulzusvezeték is	
2. Közvetlen kapcsolatban áll a vizsgált közeggel	
3. Ez lehet egy regisztráló egység is	
4. A műszerben az érzékelő közvetlenül ide küldi a mért jelet	
5. Analóg vagy digitális formában is megadhatja az eredményt	
6. Egy fizikai mennyiséget észlel	
7. Lehet egy mutató is	
8. Egy beérkező információt kijelezhető változássá alakít	

Minden helyes válasz 1 pont.

1	B
2	D
3	C
4	B
5	C
6	D
7	C
8	A

2. feladat

10 pont

Polimerlemez minősítése

Egy üzemben a polimerlemezt hengerléssel állítják elő. Probléma adódott az üzemben a termeléssel, a polimerlemez vastagsága a megengedett mértéknél jobban ingadozott, ezért állították a gyártási paramétereken.

Vastagságot a polimerlemez bal szélétől 50 mm-re, közepén, valamint a jobb szélétől 50 mm-re mérik. Hosszirányban 750 milliméterenként folyamatosan mérnek.

Az állítás után az alábbi mérési eredményeket kapták:

Hosszméret [m]	Bal oldalon mért polimerlemez vastagsága [mm]	Középen mért polimerlemez vastagsága [mm]	Jobb oldalon mért polimerlemez vastagsága [mm]
0	2,24	2,26	2,22
0,75	2,25	2,25	2,24
1,50	2,24	2,25	2,23
2,25	2,24	2,26	2,24
3,00	2,25	2,25	2,25
3,75	2,24	2,26	2,24
4,50	2,24	2,26	2,24
5,25	2,24	2,25	2,25
6,00	2,25	2,25	2,24
6,75	2,24	2,25	2,25
7,50	2,24	2,25	2,24
8,25	2,24	2,25	2,25
9,00	2,25	2,26	2,25
9,75	2,24	2,25	2,25

A polimerlemez vastagságára vonatkozó előírások:

Vastagság: $2,25 \pm 0,02$ mm

Átlagos vastagság: $0,25 \pm 0,005$ mm

Keresztirányú vastagságtérés: $\pm 0,02$ mm

a) Határozza meg a 0-9,75 m gyártási hossz esetén az átlagos polimerlemez vastagságot!

.....

b) A teljes vizsgálati hosszban megfelel az előírásoknak az átlagos polimerlemez vastagsága?

.....

c) A teljes vizsgálati hosszban megfelel az előírásoknak a polimerlemez vastagsága?

d) Mekkora volt a teljes vizsgálati hosszban a legkisebb polimerlemez vastagsága?

e) Mekkora volt a teljes vizsgálati hosszban a legnagyobb polimerlemez vastagsága?

f) Minden előírásnak megfelel a teljes gyártási hosszban a polimerlemez vastagsága?

Válaszát indokolja!

g) Határozza meg a 0-9,75 m gyártási hossz esetén a középső mérési ponton mért polimerlemez vastagságának szórását!.....

h) Határozza meg a 0-9,75 m gyártási hossz esetén a jobb oldali mérési ponton mért polimerlemez vastagsági méretek terjedelmét!

a)	2,246 mm	1 pont
b)	igen	1 pont
c)	nem	1 pont
d)	2,22 mm	1 pont
e)	2,26 mm	1 pont
f)	Nem. Az első szakaszban a keresztirányú vastagságtérés nagyobb a megengedettnél.	2 pont
g)	0,004792 mm	2 pont
h)	0,03 mm	1 pont

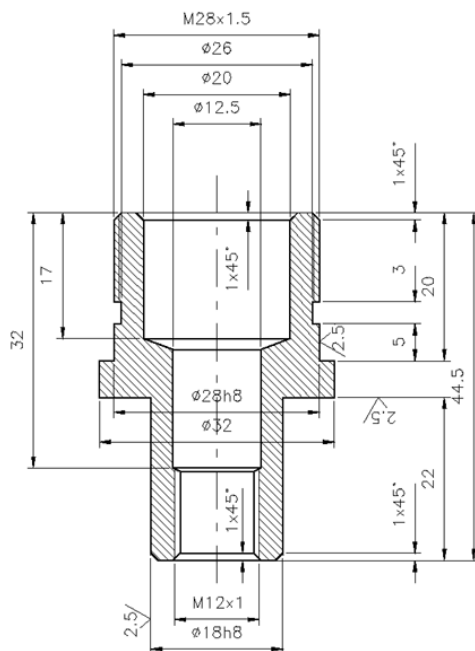
3. feladat

6 pont

Műszaki rajz értelmezése

Az ábrán egy szellőzőcsavar rajzát látja. A rajz alapján válaszoljon a kérdésekre!

a)	Mekkora az alkatrész hossza?	
b)	Milyen menettel ellátott furatba csavarható be ez a csavar?	
c)	Mekkora a csavaron lévő legnagyobb átmérőjű furat?	
d)	Mekkora a legkisebb átmérőjű külső hengerpalást átmérője?	
e)	Mekkora a hossza a legnagyobb külső hengerpalástnak?	
f)	Milyen méretű csavarral lehet lezárni a szellőzőt?	

-
a)	44,5 mm	1 pont
b)	M28x1,5	1 pont
c)	20 mm	1 pont
d)	$\phi 18h8$; a 18 mm is elfogadható	1 pont
e)	21 mm (22 mm is elfogadható)	1 pont
f)	M12x1	1 pont

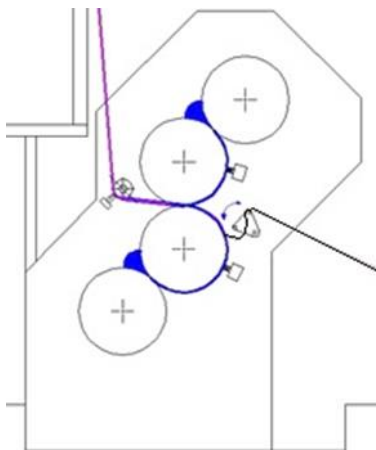
4. feladat

4 pont

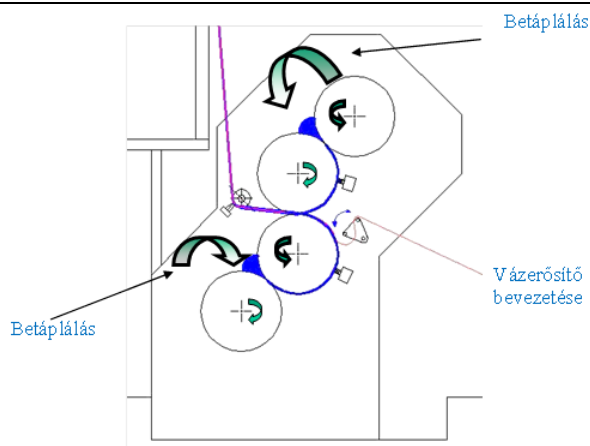
Kalander

Az ábrán egy S-kalander vázlatát látja.

- Jelölje meg a polimer adagolási pontjait!
- Jelölje meg a hengerek forgásirányát!
- Jelölje meg a vázerősítő útját a berendezésben!
- Hány oldali felpréselést tesz lehetővé a berendezés egy menetben?

- A nagy nyilak jelölik a keverék adagolási pontjait. 1 pont
- A kis nyilak mutatják a hengerek forgásirányát. (Valamennyi forgásirány helyes jelölése esetén) 1 pont
- A vázerősítő jobb oldalról baloldal felé mozog a hengerek között. 1 pont
- kettő, vagy kétoldali (számmal is elfogadható) 1 pont

5. feladat

4 pont

Adalékanyagok és tulajdonságaik

Egészítse ki az alábbi állításokat a megfelelő szavakkal!

A lágyítószer a keverék viszkozitását.....

A lágyítószer a polimer üvegesedési hőmérsékletét.....

A vulkanizáló szer a makromolekulák közötthoznak létre.

A korom adagolásával a polimer.....magnó, így nehezebben bomlik le.

Minden helyes válasz 1-1 pont.

A lágyítószer a keverék viszkozitását **lecsökkenti**.

A lágyítószer a polimer üvegesedési hőmérsékletét **csökkenti**.

A vulkanizáló szer a makromolekulák között **térfalósító kötések**et hoznak létre.

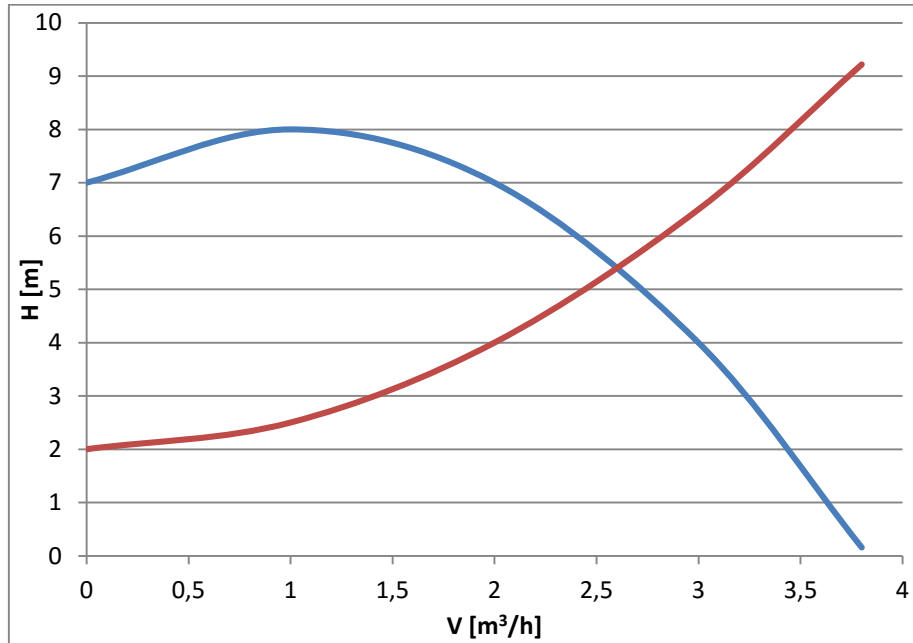
A korom adagolásával a polimer **fényállósága** magnó, így nehezebben bomlik le.

6. feladat

6 pont

Örvényszivattyú folyadékszállítása

Az ábrán egy radiális átömlésű örvényszivattyú és a hozzá kapcsolódó csővezeték jelleggörbéje látható.

Az ábra alapján válaszoljon az alábbi kérdésekre!

- a) Az ábra alapján a csővezetékben mennyi folyadék áramlik?
- b) A csővezetéken lévő szelepet kissé zárjuk. Rajzolja be ehhez az állapothoz a csővezeték jelleggörbéjét!
- c) Legfeljebb mekkora lehet a szivattyú szállítómagassága?
- d) Mekkora folyadékszállítás tartozik a maximális szállítómagassághoz?
- e) Képes-e a szivattyú ezen a csővezetéken $0,5 \text{ m}^3/\text{h}$ térfogatáramot biztosítani? Válaszát indokolja meg!

- a) $2,6\text{-}2,7 \text{ m}^3/\text{h}$ értéktartomány elfogadható 1 pont
- b) A $(0;2)$ koordinátájú pontból induló, a megadott csővezeték jelleggörbéjénél meredekebb görbe elfogadható 1 pont
- c) 8 m 1 pont
- d) $1 \pm 0,1 \text{ m}^3/\text{h}$ 1 pont
- e) **Nem**, mert **labilis** a munkapont. (A labilis munkapont körülírása is elfogadható helyes válaszként!) 2 pont

7. feladat

8 pont

Makromolekulák kémiája

Adja meg, hogy milyen polimer keletkezik, ha:

- a) dikarbonsav és diol reagál egymással
- b) dikarbonsav és diamin reagál egymással.....
- c) diizocianát és diol reagál egymással.....
- d) karbamid és formaldehid reagál egymással.....
- e) fenol és formaldehid reagál egymással.....
- f) A fenti párosításokban egy kivételével a következő polimerképződési reakció ment végbe:
.....
- g) Melyik folyamat **nem** tartozott ebbe a csoportba?
.....
- h) Mi az ott végbemenő reakció megnevezése?
.....

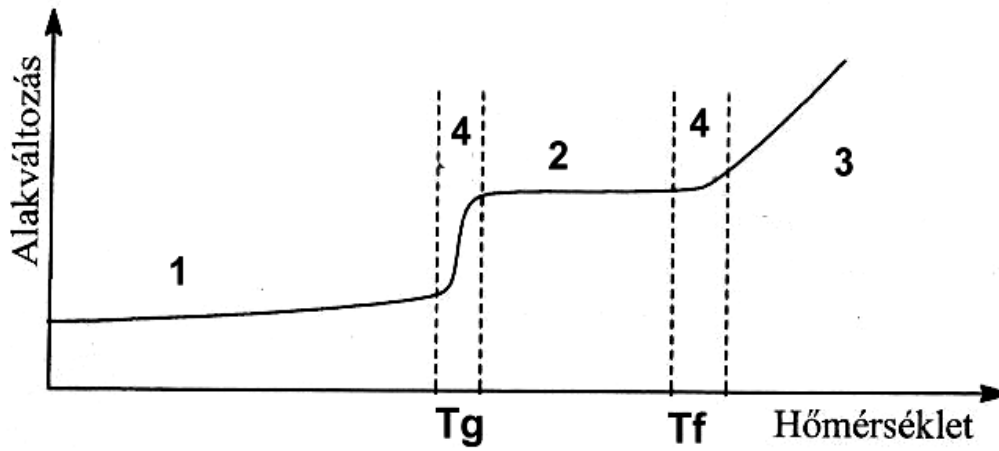
- a) poliészter 1 pont
- b) poliamid 1 pont
- c) poliuretán 1 pont
- d) karbamid-formaldehid gyanta 1 pont
- e) novolakk gyanta/rezolgyanta 1 pont
- f) A reakciók polikondenzációs (polimerképződési) reakciók voltak. 1 pont
- g) a c) pont *vagy* diizocianát és a diol reakciója. 1 pont
- h) Poliaddíciós reakció megy végbe. 1 pont

8. feladat

10 pont

Kémiai és fizikai tulajdonságok

a. Nevezze meg a polimerek termomechanikai görbéjén megjelölt szakaszokat!

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

T_g tartomány

T_f tartomány

b. Miért nem lehet pontos hőmérsékletekkel jellemezni a fázisátalakulásokat?

.....

c. A polimerek alakítása, feldolgozása milyen állapotban lehetséges?

.....

a.

1. Üvegszerű állapot	1 pont
2. Elasztikus állapot	1 pont
3. Plasztikus állapot	1 pont
4. Átmeneti tartomány	1 pont
A T_g tartomány az üvegesedési hőmérséklet tartománya.	1 pont
A T_f tartomány a folyási hőmérséklet tartománya.	1 pont

b. A fázisátalakulások azért nem pontos hőmérsékletekhez, hanem hőmérsékleti tartományokhoz köthetők, mert a polimerek nem egységes anyagok: a hosszabb-rövidebb makromolekulák más hőmérsékleten képesek az alakváltozásra. (A feladatra részpontszám nem adható!) 2 pont

c. A polimerek felhasználása, alakítása az elasztikus és plasztikus állapotban lehetséges. (A feladatra részpontszám nem adható!) 2 pont